

RİSK

SERMAYESİNİN ARADIĞI EN İYİ 8 ŞİRKET

Son on yılda Türkiye'deki risk sermayesi yatırımı, yıllık ortalamada 2'yi geçemedi. Ama bu yıl yatırım sayısının 8'e çıkması bekleniyor.

■ Mine TÜRKÜN Fotoğraflar: AP

Dünya genelinde bir yatırım aracı olan risk sermayesi, Türkiye'de de var ama henüz varlığı o kadar belirgin değil. Makroekonomik göstergelerin cazip hale gelmeye başlamasıyla birlikte daha fazla yatırım ortamı oluşuyor. Dolayısıyla da risk sermayesinin daha işlevsel olması ve risk sermayesi şirketlerine olan talebin artması bekleniyor. Özellikle erken aşama finansmanında ve KOBİ finansmanının dünyanın her yerinde doğası gereği oldukça zor bir alan olmasından dolayı, risk sermayesi şirketlerinin özellikle KOBİ'ler tarafından tercih edileceği sonucuna varılıyor. Ama önce Türkiye'de finansman sürecinde ki boşlukların doldurulması gerekiyor. Öte yandan risk sermayesi şirketlerinin de imalat sanayinden hizmet sektörüne kadar geniş bir yelpazede yatırım yapmaları öngörülüyor.

Yenilikçi Alanlar Odakta

Türkiye'de gelecek birkaç yıl içinde yenilikçi teknolojik çözümlere yapılan yatırımlar hızla artacak.

- Bilgi Teknolojileri
- İleri Malzemeler
- İleri Mikroelektronik
- Nanoteknoloji
- Yaşam Bilimleri (Biyoteknoloji ve Sağlık)
- Enerji ve Çevresel Teknolojiler
- Medya İçeriği ve Eğlence
- Ulaşım Teknolojileri ve Hizmetleri

Risk sermayesi, iş kurmak için yeterli sermayesi olmayan ama yenilikçi fikre, girişimci ruha sahip kişi ya da ortakların, yaratıcılıklarını hayata geçirmeyi sağlayan bir finansman kaynağı olarak tanımlanıyor. Ve bilindiği üzere risk sermayesi başta ABD olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde uzun yıllardır bir yatırım aracı olarak kullanılıyor. En önemlisi de bu ülkelerdeki risk sermayesi firmaları sektör, ölçek ve yatırım aşamaları gibi konularda uzmanlaşıyorlar. Uzun yıllara dayanan deneyimleri, farklı alanlarda uzmanlaşmaları, yerel ekiplere olan erişimleri ve sürekli olarak yeni yatırım fırsatlarına ihtiyaç duymaları sebebiyle de risk sermayesi firmaları, yatırımlarını küresel hale getirmiş durumda. Hatta Nisan sayımızda da belirttiğimiz gibi, küresel bazda faaliyet gösteren risk sermayesi firmaları gelecek 5 yıl içinde enerji ve çevrenin yanı sıra yarı iletken, biyoteknoloji, telekomünikasyon ve

özel rapor RİSK SERMAYESİ

tüketim endüstrisine yatırım yapmayı planlıyorlar. Türkiye'de ise risk sermayesi uygulaması henüz emekleme döneminde. Ayrıca uluslararası yatırımlar için ihtiyaç duyacakları finansman kaynakları, uluslararası ilişkiler ağı ve sayısal olarak insan kaynağı bütünlükleri mevcut değil. Ülkemizdeki geçmiş 10 yılda ortalama yatırım sayısının 2'yi pek geçemediğini aktaran Turken Private Equity Başkanı Yardımcısı Kerem Onursal, 2006 yılının risk sermayesi açısından çok hareketli bir yıl olduğunu söylüyor. Toplam proje büyüklüğü açısından da öze 2 milyar dolar sınırını geçebilir. Hatta bu yıl toplam özsermaye yatırım sayısının 7-8 civarında olması bekleniyor. Kısacası, Avrupa Birliği (AB) süreci ve ekonomik istikrarla birlikte çok sayıda küresel risk sermayesi firmasının Türkiye'ye yatırım yapmayı düşündüğü bir döneme girildiği bir gerçek.

KİMİN İHTİYACI VAR?

Dünya genelinde bu kadar gündemde olan risk sermayesi elbette Türkiye'de de fazlasıyla ihtiyaç duyulan bir uygulama. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) Koordinatörü Altan Küçükçınar ve İş Analisti Aylin Kula'nın dediği gibi, Türkiye'de neredeyse her alanda faaliyet gösteren KOBİ'lerin risk sermayesine fazlasıyla ihtiyaçları var. Ama Brightwell Holdings BVP Başkanı Alphan Manas, şu anda Türkiye'de özellikle ikiye ana sektörde - tekstil ve tarım - risk sermayesi ihtiyacı olduğunu vurguluyor. Çünkü Ma-

Kerem Onursal, Turken Private Equity Başkanı Yardımcısı

"Girisimciler, marka yaratabilecekleri katma değeri yüksek sektörlerle yönelerek, risk sermayesini daha çok çekecekler."

Risk Almaya Hazır Olanlar

Risk sermayesi, yeni fikirleri olup finansmanı olmayan girişimciler için biçilmiş bir kaftan. İşte Türkiye'de risk almaya hazır finansörler...

Risk Sermayesi Yatırım Ortaklığı (www.isrisksermayesi.com.tr)

Vakıf Risk Sermayesi Yatırım Ortaklığı (www.vakifrisk.com.tr)

Teknoloji Geliştirme Vakfı (www.ttg.gov.tr)

Turken Private Equity (www.turken.com)

İlab Holding (www.ilab.com.tr)

Brightwell Holdings BVP (www.brightwellgroup.com)

Burhan Karacam (www.bkpartnership.com)

na'sa göre, bu sektörler düzeltilmeden bazı sektörlerle yönelmek çok yanlış olur. Eğerli, risk sermayesi bu alanlara yönelirse örneğin tekstil/konfeksiyon tarafında Türkiye, dünya çapında mal toplama ve dağıtım merkezi haline getirilebilir. Ayrıca atıl makineleri dünya çapında yarımcı Türk firmaları elde birikmiş bilgi rahatlıkla kullanılır. Tarım alanında ise biyoteknoloji üretiminin beraberinde risk sermayesi ile bu sektörün canlandırılıp sözleşmeli tarıma geçmesi, Türkiye çok büyük oranda tarım ihracatı başlayabilir.

İşte Türkiye'nin gelişmeye ihtiyacı olan bu iki sektörü risk sermayesi yatırımlarıyla puldiktan sonra da farklı alanlarda yatırımın artacağı bir gerçek. Aslında Türkiye'deki risk sermayesi şirketlerinin şu anda sektörde bir yatırım yapmadan yatırımlarını artırmaları öngörülüyor. Tüm dünyadaki eğilimlere uyumlu biçimde, bilgi teknolojileri, ilaç, malzeme, ileri mikroelektronik, nanoteknoloji ve yaşam bilimleri (biyoteknoloji ve sağlık) alanlarında firmalar daha çok destek alacak. Onursal da finansman olarak ortakları beraber bu sene içinde 300 milyon dolar varında sermaye yatırımı yapmayı planladıklarını aktarıyor. Ve önümüzdeki 5 sene içinde bu rakamın 500 milyon dolara ulaşacağını öngörüyor. Onlar da sektörün gözetmeden kendi alanında hızla büyümeye yüksek pazar payına sahip, başarılı şirketlere yöneticiler ile işbirliği yapmak istediklerini belirtiyor. AccessTurkey Capital Group ise başta internet, gıda, otomotiv yan ser-

Türkiye'de imalat hizmet sektörüne kadar her alanda risk sermayesi yatırımı yapılabilir.

İlaç sektörü de Türkiye'de yatırım yapmaya hazır alanlar arasında.

hizmet sektörü olmak üzere büyüme fırsatları gördüğü her sektörde yatırım yapıyor. İlab Ventures Direktörü Yüksel Dibekoğlu, yatırım için öncelik verilen bu sektörlerin ön planda olmasını ise orta vadede yüksek büyüme potansiyeli taşımalarına bağlıyor. Ayrıca Dibekoğlu, bu sektörlerin hızla da yine büyüme potansiyeli yüksek ve nitelikli yönetim kadrolarına sahip şirketlere yatırım yapmayı göz ardı etmeyeceklerini ifade ediyor. Manas ise enerji ve çevresel teknolojiler, medya içeriği ve eğlence, ulaştırma teknolojileri ve hizmetleri alanlarında ve her türlü yenilikçi teknoloji çözümlere yatırım yaptıklarını ve yapmaya devam edeceklerini vurguluyor.

Risk sermayesi şirketleri yatırım yapacakları sektörleri belirledikten sonra o sektörde faaliyet gösteren firmalarda da belirli kriterlerle dikkat ediyorlar. Örneğin Dibekoğlu, yüksek büyüme potansiyeli, nitelikli yönetim kadroları, ölçek, karlılık ve marka potansiyeli gibi kriterlerin öncelikli olduğunu anlatıyor. Küçükçınar ve Kula ise risk sermayesi şirketlerinin genellikle, yatırım yapıldıktan kısa bir süre içerisinde değer kazanacak olan, çok fazla firmaları rekabet etmediği alanlara odaklanmalarını belirtiyor ve ekliyor: "Risk sermayesi şirketleri teknoloji alanında yatırım yapacakları yeni buluşlara ve hızlı büyüme potansiyeli olan yenilikçi teknolojilere yönelirler. Yatırım yapacakları firmaları seçerken, firmanın rakiplerinden açık ara üstün olması ve hizmetini veya ürününü en iyi şekilde koruyarak pazar lideri pozisyonunun koruması göz önünde bulundurulur."

ENGELLER ASILIR

Fikir yapılması planlanan yatırımlar rahat rahat hayata geçiriyor mu? Elbette hayır. Zaten Türkiye'de herhangi bir sürecin çok hızla çıktığı görülmediğinden bu konuda da asıl sorun gelen birçok engel bulunuyor... Bunların başında ise girişimcilerin iş planlarını hazırlamadıkları bilgi ve tecrübelerinin yetersiz olması geliyor. Öte yandan hazırlanan projelerin yeterince yaratıcı olmaması ve dolayısıyla yatırımcılara düzgün bir şekilde sunulmaması da bir diğer engel olarak karşımıza çıkıyor. Bu engelleri aşmak adına da TTGV, gelen girişimcileri, iş planı hazırlamaya yönlendiriyor. Tabii bu sayede doğru bir şekilde iş planı hazırlayan girişimcilerin modellerinin gerçekleştirilebilir olup olmadıklarının kendi kendilerine anlamaya şansı elde ediyorlar. Ayrıca TTGV'ye gelen girişimciler, Türkiye'de bulunan destek mekanizmalarının hakkında bilgilendikleri gibi girişimciye uygun olan desteğe yönlendiriliyorlar. Bir diğer engel ise Türkiye'de orta ölçekli firmaların büyük bir kısmının aile şirketi olarak faaliyetlerini sürdürmesinden ortaya çıkan

Desteklenecek şirketlerin teknolojik yenilikleri nedeniyle katma değer yaratmaları önemli.

Fotoğraf: AP

Türkiye'de imalat sanayinden hizmet sektörüne kadar her alanda risk sermayesi yatırımı yapılabilir.

Kurucuların şirketlerine yeni ortak almaya ilişkin beklentilerinin bugüne kadar risk sermayesi şirketlerinin yatırım aşamasında karşılımları çıkan en büyük engel olduğunu söyleyen Dibekoğlu, aile şirketlerine risk sermayesini daha iyi anlatarak ve gösterdikleri samimi yaklaşımla bu sorunu aşabildiklerini söylüyor.

RİSK SERMAYESİ BÜYÜYECEK

Şu anda Türkiye'de sayıları bir elin parmaklarını geçmeyen risk sermayesi firmalarının sayıları artacağı gibi çeşitli alanlarda da uzmanlaşma yoluna gidecekler. Yani Türkiye'de risk sermayesi şirketlerinin şu anda sergiledikleri genel yaklaşımın farklı olacak daha önce bahsettiğimiz sektör, ölçek, yatırım aşaması gibi kriterlere göre farklı

alanlarda uzmanlaşmaları söz konusu olacak. Ayrıca, risk sermayesi şirketleri oluşturulmuş niteliğinde de değişiklikler olacağı kesin. Gelecekte gerçek kişilerden de risk sermayesi şirketi kurmaları ve bunu yüksek riskli, yüksek getirili bir yatırım aracı olarak görmeleri bekleniyor. Hatta risk sermayesi şirketlerine de küresel boyutta yatırımlar yapılması öngörülüyor. Örneğin, Türkiye'de biyoteknoloji firmalarına yatırım yapan bir risk sermayesi şirketinin arkasındaki yatırımcılar, Avrupa'daki bir kurum, şahsi adına yatırım yapan Avrupalı bir yatırımcı ve bir Türk işadamı olabilecek. Manas ise olaya farklı açıdan yaklaşıyor ve gelecekte firmaların sadece kendi sermayeleriyle kullanarak "risk sermayesi" olmalarının çok zor olduğunu dile getiriyor. Bu yüzden Türkiye'de çok farklı alanlarda yatırım olan büyük holdinglerin bu işten çıkmak zorunda olduklarını söylüyor Manas, bu holding ve yatırım gruplarının (mümkün olmamakla beraber) eğer anlaşabilirlerse bir araya gelip oluşturacakları fonlarla risk sermayesi olarak hareket edebileceklerini savunuyor. Yurt dışından gelecek risk sermaye şirketlerinin Türkiye'de bulunan danışmanlık firmaları aracılığı ile tanışacakları yerel pazardaki risk sermaye şirketleriyle beraber yatırım yapacakları öngörülüyor. Çünkü Manas, Türkiye pazarının gelişmesi için en az 4-5 yıla gerekisinin olduğunu savunuyor.

Sonuçta, pazarın gelişmesiyle beraber ülkemizde var olan risk sermayesi şirketlerinin yenileri eklenecek. Ve yeni gelenlerle beraber bu alanda uzmanlaşma ortaya çıkacak. Özellikle KOBİ'lerin ihtiyaç duyacağı bu finansman yenilikçi alanlara odaklanacağı gibi yöneticiler anlamda başarılı firmaları da göz ardı etmeyecek.

Alphan Manas, Brightwell Holdings BVP Başkanı

"Türkiye gibi kriz eğiliminin yoğun olduğu bir ülkede, ülkeye yönelik projeler yatırımcılar açısından çok daha fazla merkeze alınıyor."